

Telefon št. 45-85

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica. Telefon št. 45-85.

Tovariši delegati!

Po dveletni težki in trdovratni, toda uspešni borbi za priznanje z velikimi žrtvami zaslužene pravice do človeku dostojnega življenja, se zopet sestajamo v nedeljo 13. avgusta v naši beli Ljubljani.

Dobrodošli in pozdravljeni!

Prihite! ste z vseh strani Slovenije na naš občni zbor. Prišli ste, da se bratsko — tovariško pogovorimo v naših domačih invalidsko-družinskih zadevah in o vseh vprašanjih, tičočih se velike in ponosne invalidske družine jugoslovanske.

Vaša beseda, tovariši delegati, bodi možata, bojevniška!

Iz vaših ust naj slišijo priznanje in hvaležnost vsi, ki so nam pomagali v najtežjih dneh; slišijo naj vas, odposlanca invalidov, tudi oni, ki nas niso poznali, nas omalovažujejo, nam kratijo pravice in skušajo omajati temelj našemu skupnemu domu.

V nas samih, v naši trdni skupnosti, odločnosti in vztrajnosti je največje in tudi najboljše jamstvo za realizacijo vseh koristi izvirajočih iz zmage — »Uredbe o zaščiti vojnih žrtev Jugoslavije«!

Oblastni odbor
Udruženja vojnih invalidov
Slovenije.

Občni zbor

OBLASTNEGA ODBORA UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV

se bo vršil v nedeljo dne 13. avgusta 1939 ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani
Delavske zbornice v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Otvoritev in konstituiranje (§ 40 pravil).
2. Poročilo uprave in nadzorstva.
3. Razrešnica.
4. Poročilo o invalidski zakonodaji in o njenih težkočah.
5. Sprejem novih pravil.
6. Volitev odbora in članov za širši središnji odbor in delegatov za kongres. (§ 41, točka 2 in 3 pravil).
7. »Vojni Invalid«
8. Proračun za leto 1939/40.
9. Predlogi, prošnje, pritožbe.

Dne 12. avgusta 1939 se vrši ob 15. uri (3. uri popoldne) v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti v Ljubljani delegatska anketa.

Udeležba na anketi je za vse delegate Sreskih in Krajevnih odborov obvezna.

Za to naj tov. delegati odpotujejo z doma zjutraj odnosno dopoldne 12. avgusta t. l. tako, da se gotovo udeležijo ankete.

Vsi Sreski in Krajevni odbori naj javijo najkasneje do 10. avgusta t. l. delegate, ki žele, da jim prenočišča preskrbi Oblastni odbor.

Vsak delegat mora prinesiti s seboj pooblastilo izdano od svojega pristojnega Sreskega (ne Krajevnega) odbora. Skupna pooblastila za več delegatov ne veljajo. Vsako pooblastilo mora imeti vložno številko, okrogli žig in mora biti podpisano od predsednika in tajnika, oziroma njih namestnikov Sreskega odbora.

K potnim stroškom delegatov bo Oblastni odbor prispeval iz svojih sredstev gotove podpore.

Oblastni odbor je zaprosil za brezplačno vožnjo za vse delegate in popust na železnici za vse članstvo, ki se želi udeležiti občnega zbora. O tem bo obvestil z okrožnico ali s posebnimi pismi vse izvoljene delegate, čim dobi rešitev glede vožnje. Članstvo bo pa obveščeno o tem potem dnevnega časopisja.

Sreski in Krajevni odbori naj predložijo svoje pismene predloge, pritožbe in prošnje za občni zbor najkasneje do 10. avgusta t. l. Oblastnemu odboru.

Oblastni odbor.

Poročilo o delovanju Oblastnega odbora Udruženja Vojnih invalidov za Slovenijo v Ljubljani za občni zbor dne 13. avgusta 1939

Uvod

Zadnji občni zbor O. o. UVI. je bil 25. aprila leta 1937. Bil je glasen protest in krik po novi invalidski zakonodaji. Udeležili so se ga poleg delegatov Krajevnih odborov vsi odličniki in zastopniki oblasti, uradov, cerkva, vojske, društva, korporacije in zveze, zastopniki tiska — takorekoč vsa javnost. Delegati Krajevnih odborov so s trpkimi besedami slikali krivice, ki so se godile žrtvam svetovne vojne po invalidskem zakonu iz leta 1929., zavrženost, ki so jo uživale v vsakdanjem življenju. Občni zbor je z vsoto odločnosti zahteval ukinitve invalidskega zakona iz leta 1929. in uzakonitev novega, pravičnega, humanega, socialnega, kakor je to obljubil ob raznih prilikah že takratni minister socialne politike in narodnega zdravja, g. Dragiša Cvetković, današnji ministr. predsednik.

Za novo invalidsko zakonodajo.

Oblastni odbor se je vrgel na delo z vso energijo. Da pritegne vso slovensko javnost v akcijo za novi invalidski zakon, je izdal brošuro s slikami in s kričečimi dokumenti o krivici invalidske zakonodaje iz leta 1929. »Beseda o zaščiti vojnih žrtev« je izšla v 4000 izvodih. Razposlali smo jo vsem 404 občinam v Sloveniji, vsem 830 osnovnim šolam, meščanskim in srednjim, vsem 550 župniščem, vsem 26 sreskim načelstvom, 60 društvom in korporacijam, narodnim poslancem, senatorjem in ministrom, 30 uredništvom in 20 raznim odličnikom. Na zborovanju bojevnikov na Brezjah smo razdelili 500 izvodov. Krajevni odbori so razpečali 1600 izvodov, na Kongresu Udruženja v Beogradu smo razdelili 1000 izvodov, razposlali smo jih tudi Oblastnim odborom UVI. v Jugoslaviji.

Bil je to prvi mogočen krik v javnosti, da so ljudje ostrmeli. Ljubljansko dnevno časopisje je poročalo o tem občnem zboru obširno, posebej pa še o brošuri, iz katere je ponatiskovalo najbolj kričeče krivice. Članke so prinašali »Jutro«, »Slovenec« »Slovenki dom« in posebno »Slovenski Narod«. Vsaka številka »Vojnega Invalida« je pričala javnosti o krivicah, ki so se godile vojnim žrtvam, kako postopajo invalidska sodišča, kako briskirajo določbe invalidske zakonodaje iz leta 1929. uradi in oblastva. »Vojni Invalid« je postal zelo čitan list.

Na bojevniškem zborovanju na Brezjah, dne 29. avgusta 1937 je predsednik tov. Štefe govoril pred zbrano množico o invalidski zakonodaji. Pred 3000 zbranimi bojevniki in drugimi je pozval vse, ki čutijo človeško: »Postavite spomenik živim žrtvam vojne«. Govor je prenašal tudi radio, da je slišala ta krik ne samo Slovenija, temveč ves svet. Govor je prinesel potem v svoji številki »Vojni Invalid«, obširno pa je pisal o njem tudi »Slovenec« in »Slovenski dom« ter »Domoljub«.

Novembra 1937 je pisal Oblastni odbor vsem županom Slovenije pismo, v katerem jim je predložil, da je problem invalidske zakonodaje tudi nujni problem vsake občine. Zakaj vojne žrtve postajajo stare, onemogle in če ne bo država poskrbela za njih zaščito, bodo padle v breme občin. Pismo je bilo od velike večine županov prijazno sprejeto in spoznali so, da je treba res ta problem rešiti. Sklicali so občinske seje in iz sej s podpisani vseh občinskih svetnikov so zahtevali uzakonitev dostojne invalidske zakonodaje.

Da bi pa bilo Udruženje, posebno pa Oblastni odbor, v čim ožjih stikih z občini, sreskimi načelstvi, narodnimi poslanci, senatorji in ministri, je začel s 1. septembrom 1937 vsem pošiljati brezplačno list »Vojni Invalid«. In to vsak mesec okrog 500 izvodov, vse do uzakonitve nove invalidske uredbe. Nekateri narodni poslanci, senatorji in tudi občine so sicer poslale naročnino, večina pa ne. Vendar Oblastni odbor ni gledal na stroške, ker je s tem navezal tesen stik s slovensko javnostjo. Krajevni odbori so stopili še posebej v tesen stik s svojimi občinami in marsikatera občina je šla v vsem na roko ne samo radi uzakonitve nove invalidske zakonodaje, ampak tudi v drugih zadevah, kakor v podporah, drugi zopet so zaposlili otroke vojnih žrtev, ali sprejeli delavce v tovarno.

Županska zveza je na iniciativo Oblastnega odbora na eni svojih sej sklenila podpirati zahteve Udruženja in je to tudi priporočila se posebej svojim članicam — občinam. Predsednik Županske zveze, g. Nande Novak je osebno govoril z g. ministrom soc. politike, Dragišo Cvetkovićem in ga prosil, naj pospeši rešitev invalidskega problema.

Vsa ta akcija, vsa pisma občin in društev na vlado in druge odličnike, je krepko podprla Središnji odbor Udruženja. In v jeseni 1937 je minister socialne politike, g. Dragiša Cvetković, imenoval državno komisijo, ki naj izdelala načrt novega invalidskega zakona. V tej komisiji so bili zastopani trije člani Središnjega odbora Udruženja, med njimi predsednik tov. Nedić in tov. Mrvaljević.

Oblastni odbor je odredil, da se naj v začetku leta 1938, vrše po vsej Sloveniji občni zbori Krajevnih odborov. Zborovanj so se udeležili župani, lokalne oblasti, uradi, korporacije in društva, šole itd. Po veliki večini so se povsod v zelo lepem številu odzvali in celo na teh zborovanjih govorili in bodrili zborovalce-vojne žrtve.

Slovenski tisk je poročal o teh zborovanjih in o teh zahtevah.

K tem občnim zborom je Oblastni odbor izdal drugo brošuro »Grobovi tuljijo« in to v 7000 izvodih. Brošuro »Grobovi tuljijo« je mnogim kar sapo zaprla. Prijatelji vojnih žrtev so se čudili, da je nekaj takega bilo sploh mogoče, da tega dosedaj niso vedeli niti o tem kaj sanjali. Brošura je bila namreč polna drastične statistike o porabi denarja, določenega za vojne žrtve. Razposlali smo to brošuro brezplačno na vse občine, na župnišča, šole sreskim načelstvom, narodnim poslancem, senatorjem in ministrom, raznim društvom, in uredništvom po več izvodov.

Brošura »Grobovi tuljijo« je razgibala vso Slovenijo in kakor smo zvedeli, so v Beogradu ostrmeli. Dnevno in drugo časopisje je kar cele odstavke ponatiskovalo iz te brošure.

Februarja 1938 je Oblastni odbor pisal drugo pismo vsem 404 slovenskim županom, vsem organizacijam, društvom, korporacijam in ustanovam. Prosil jih je naj ponovno zahtevajo, da se čimprej uzakoni načrt novega invalidskega zakona, ki ga je med tem že napravila državna komisija in naj pride pred Narodno skupščino še med proračunsko debato. Tako bi bil lahko novi invalidski zakon sprejet in uzakonjen za Veliko noč. Občine in društva so prošnji Oblastnega odbora ustregle.

Krajevni odbori so predlagali spomenice s podpisi vseh vojnih žrtev. Te spo-

menice so zahtevale, da se od državne komisije izdelan načrt novega invalidskega zakona uzakoni takoj. Na spomenicah je bilo 19.000 lastnoročnih podpisov vojnih žrtev in bivših borcev, ki so se poslali ministrskemu svetu.

Pri proračunski debati v Narodni skupščini so nekateri narodni poslanci skušali razčistiti ozadje glede uzakonitve novega invalidskega zakona. Minister soc. politike g. Dragiša Cvetković je izjavil, da je vlada načrt že pripravila. Narodna skupščina pa je samo izglasovala proračun in odšla na počitnice. Tudi k Vidovemu dnevnu načrt ni bil uzakonjen. Vse invalidske organizacije so zahtevale od narodnih poslancev, senatorjev in ministrov sklicanje Narodne skupščine in uzakonitev načrta, ki je ležal že pred ministrskim svetom.

Oblastni odbor je informiral javnost o položaju vojnih invalidov in kako stoji z novim invalidskim zakonom. Pisal je to v »Vojnem invalidu«. Dne 22. junija 1938 je priredil invalidsko akademijo v Ljubljani s pestrim umetniškim sporedom in pomembnim govorom predsednika tov. Štefeta. Akademija je bila prenašana tudi po radiu.

V drugi polovici julija meseca 1938 je Oblastni odbor povabil v Ljubljano člana Središnjega odbora tov. Miljutina Mrvaljevića. Bila je izredna seja Oblastnega odbora. Na tej seji se je zastopnika Središnjega odbora prepričalo, da treba vso situacijo izbrati tudi zdaj, čeprav so politične počitnice. Ukreniti je treba, da bo novi invalidski zakon vsaj v jeseni, za 20 letnico Jugoslavije uzakonjen. Predlagali smo Središnjemu odboru, da zaprosi za avdijenco za vse predsednike Oblastnih odborov Jugoslavije s Središnjim odborom vred pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in pri ministrskem predsedniku dr. Stojadinoviću.

Središnji odbor je 1. avgusta 1938 sporočil vsem Oblastnim odborom, da je avdijenca zaprosena, naj bodo vsi predsedniki pripravljene, da na brzojavno povabilo takoj pridejo v Beograd.

Minister soc. politike g. Dragiša Cvetković je sporočil Središnjemu odboru, da ima od predsednika ministrskega sveta g. dr. Stojadinovića nalog, da čimprej uvede vse za uzakonitev načrta.

Minister soc. politike je takoj sestavil 5 člansko komisijo, v kateri so bili uradniki min. soc. politike gg. Jeremić, Gorup in Korać ter zastopnika Središnjega odbora tov. Nedić in Mrvaljević. Ta komisija je pregledala vse pripombe, ki so jih dali k načrtu invalidskega zakona razni resorni ministri in naj jih spravi v sklad z načrtom. Napiše naj ekspozit, s katerim bo potem ponovno predložil načrt ministrskemu svetu. Oblastni odbor je takoj delegiral v Beograd dva delegata (tov. Marinka in Vuka), da pregledata pripombe in pomagata delati. Delegata sta delala v Beogradu 6 dni, narkar sta se vrnila v izgotovljenimi pripombami v Ljubljano, kjer je bila takoj sklicana izredna seja.

Pripombe raznih resornih ministrov so bile po veliki večini v korist načrtu. Nekateri pa, in to baš najglavneje, pa so bile odklonilne in pokazale so, da tudi v vladi dr. Stojadinovića niso bili vsi prijatelji vojnih žrtev.

Komisija je vse dobre pripombe raznih resornih ministrov sprejela, škodljive in anacionalne pa zavrnila.

Napočil je oktober 1938. Ves čas obstoja Jugoslavije ni bilo nikoli toliko krika zoper kakršenkoli zakon politične

vojnih invalidov ter izročeni Narodnemu invalidskemu fondu.

2. Določiti v sanatoriju Golnik potrebno število mest (okrog 70 postelj) za invalide in njih svojce, za katere bo rad plačeval potrebne stroške za zdravljenje Narodni invalidski fond iz kapitala, dobljenega pod točko 1, zgoraj omenjenega odstavka.

Vsako drugačno tolmačenje zakona je nepravilno in vsako razlaščenje imovine, določene za invalide, je protizakonito

Kakor Zdravilišče Golnik, tako so bile odtujene tudi druge nepremičnine Komisije za vračajoče se vojnike.

Iz sredstev komisije je bila kupljena in adaptirana tako zvana Shemalna vojašnica v Celju za Invalidski dom. Kljub potrebi za naše invalide-hiralce, je bil Invalidski dom v Celju ukinjen, stavba pa brez odškodnine prepuščena v uporabo bolnici odnosno Protituberkuloznemu dispanzerju.

Zdravstveni dom v Rogoški Slatini je dobila komisija za zdravljenje bolnih invalidov, toda je bil prodan v privatno last. Invalidi in bivši bojevniki pa morajo sedaj iskati drugo oskrbo v privatnih hotelih in domovih v Rogoški Slatini. Komisija za vračajoče se vojnike je že pred več kot 10 leti sploh prenehala delovati; premoženje je bilo na ta način prepuščeno v uživanje drugim, upravo komisije pa je kar prevzela banovinska oblast. Nepremičnine, ki so še vedno zemljkunjižna last komisije, si hočejo prilasčevati drugi, o stanju gotovine pa ni obračuna in sploh nič zna-nega.

Komisija za vračajoče se vojnike je privatna javnopravna ustanova pod nadzorstvom politične oblasti, ki de iure in de facto še vedno obstoja in jo ima po njenih pravilih upravljati in voditi njen odbor. Namen komisije pa je, podpirati samo vrniveše se borce iz svetovne vojne, pred vsem invalide.

Ker pa sedaj komisija že več let ne posluje po pravilih in je bil njen odbor odstranjen, so združene bojevniške organizacije: Oblastni odbor Udruženja vojnih invalidov, Zveza jugoslov. dobrovoljcev, Udruženje rezervnih oficirjev in Zveza koroških borcev poslale skupno spomenico g. banu Dravske banovine, da skliče ali imenuje odbor Komisije za vračajoče se vojnike, v katerega spadajo pred vsem zastopniki teh organizacij kot bivših bojevnikov.

Odbor mora prevzeti vodstvo in poslovanje komisije, ki mora biti v korist bivših borcev svetovne vojne.

Ker na to zahtevo ni bilo pozitivne rešitve, so zastopniki gori omenjenih organizacij posetili osebno gosp. bana Dravske banovine, mu ponovno izročili skupno pismeno zahtevo, na katere odločitev čakajo.

Drugi posli Oblastnega odbora

Oblastni odbor je imel v prošli dveletni poslovni dobi 34 rednih in 4 izredne seje.

Podrobnega, vsakdanjega dela je bilo toliko, da bi bilo treba napisati celo knjigo.

Oblastni odbor je izposloval pri mestni občini ljubljanski, da je mestna cestna železnica dovolila vsem članom in članicam — invalidom in vdovam — ki se izkažejo s člansko legitimacijo, znižano vožnjo za 1 dinar, ne glede na dolžino proge in tudi ponoči. In to za vse vojne invalide, vdove, starše, ki se izkažejo s člansko legitimacijo, pa naj bodo odkoderkoli iz Slovenije, ozir. Jugoslavije.

Radi počasnega uradovanja pri invalidskem odseku pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja, kar je posebno bilo opažati v letih 1937 in 1938, se je Oblastni odbor pritožil na ministra g. Dragišo Cvetkovića.

Vpisovanje v kontrolnik rešenj višjega invalidskega sodišča pri ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja se je strašno zavlačevalo. Rešenja so ležala tam po pol leta, celo leto, ne da bi bila vpisana v kontrolnik in potem poslana finančni direkciji, da izplača prisojeno invalidnino. Potom raznih intervencij se je poslovanje v tem oziru pospešilo.

Oblastni odbor bo moral skrbeti, da se ta stara »praksa« ne nadaljuje zdaj, ko imamo novo uredbo. S tem nastaja zastoj v izplačevanju, trpe pri tem pri-

zadete vojne žrtve, pa tudi v budžetu je koncem leta vidna naenkrat velika svota za izplačila.

Energično je nastopil Oblastni odbor proti poslovanju bivšega divizijskega invalidskega sodišča v Zagrebu. Tam so ležali akti nerešeni še iz leta 1921 in iz leta 1925. Prekmurje in Belokrajina je bila radi tega zelo oškodovana.

Vse to smo poročali tudi nekaterim takratnim poslancem s prošnjo, da v debati pri budžetni razpravi to zadevo razčistijo. V stenografskem zapisniku smo čitali, da se je to zgodilo. Posledica je bila, da je bilo vse sodišče zamenjano z novim,

V novi garnituri je potem zagrebško divizijsko invalidsko sodišče bolje poslovalo.

Oblastni odbor se je s svojo delegacijo udeležil odkritja spomenika kralju mučeniku Aleksandru I. na Rakeku ter položil venec. Odkritje je bilo prenašano po radiu. Podpredsednik tov. Marinko, kot vodja delegacije Oblastnega odbora je imel kratek, jednat govor, v katerem je bilo slišati vprašanje invalidske zakonodaje.

Več intervencij in pritožb je vršil Oblastni odbor radi oddajanja trafik, ki so se zadnja leta kakor nalašč dajala nezaščitenim, premožnim osebam v konkurenco že obstoječim trafikam vojnih invalidov in vdov. V nekaterih slučajih je uspel in so take trafike bile nato zopet ukinjene. Tudi sedanja uredba ne daje prave moči, uveljaviti pravice vojnih žrtev, kar pa bo delo Udruženja, ki bo z invalidskim odsekom pri banski upravi reguliral vse to in se bodo reševale prošnje v pozitivnem smislu za vojne žrtve. Naš predlog, kako bi se naj glasil paragraf o podeljevanju trafik v novi uredbi, je bil v zadnjem trenutku uzakonitve brez naše vednosti in volje spremenjen. Vpliv je bil pri tem nekaterih prečanskih takratnih resornih ministrov, ki so to zahtevali. Treba bo izposlovati tudi jasen pravilnik, da naj se trafike, posebno donosne in v rokah nezaščitenih bogatašev, odvzamejo in oddajo vojnim žrtvam oziroma Udruženju, ki ima dolžnost, zbirati dohodke za Narodni invalidski fond.

Lani januarja je Oblastni odbor zaprosil v Beogradu, naj bi Krajevni odbor Trebnje dobil en vagon koruze za svoje člane, ki so bili hudo prizadeti po toči. Občine so sicer od banske uprave dobile za vaščane koruzo, vojnim žrtvam pa je niso hotele dati, ali le v pičli količini, češ, saj imate invalidnino. Predsednik tov. Štefe je ob priliki plenuma bil v Beogradu in je o tem govoril z referentom pri ministrstvu. Ni uspel, češ, za to zdaj ni več kredita in da je dravska banovina za škodo po toči dobila največ koruze. Naj zato ona da.

Za 36 vojnih žrtev Krajevni odbora Murska Sobota je Oblastni odbor zaprosil Narodni invalidski fond za podporo poplavljenecem Mure, ki je vse pridelke poplavlila in celo poslopja poškodovala. Po ponovnih intervencijah je bila prošnja uslišana in je vsak invalid prejel po 300 din, vojne vdove pa po 250 din.

Lani, junija, je Oblastni odbor pri banski upravi izposloval, da naj otrokom vojnih žrtev odstopi nekaj mest v okrevališču v Kaštelu pri Splitu. Tja namreč pošilja vsako leto otroke na zdravljenje in okrevanje v breme banovinskih sredstev. Socialni oddelek banske uprave nam je odstopil 10 mest.

V otroškem zavetišču, ki je v Invalidskem domu v Beogradu, smo imeli dve učenki. Eno že drugo leto, ki je hči 100 odstotnega vojnega invalida z dodatkom, slepca iz okoliša K. O. Ptuj, lani pa je bila sprejeta še hčerka 100 odstotnega vojnega invalida z dodatkom, tudi slepca, iz K. O. Trebnje.

Poleg vsega tega, kar smo že rekli, je Oblastni odbor vršil druge intervencije, katerih število je nešteto in to na vseh področjih, bil »dekle za vse«. Razvil je živahno korespondenco s krajevnimi odbori in drugimi oblastni ter korporacijami, sorodnimi bojevnikiškimi organizacijami itd., kar pričajo vložene številke prispelih in odposlanih dopisov.

Od 1. maja 1937, ko se je začela funkcijska doba sedanjega Oblastnega odbora, pa do 31. decembra 1938, je bilo 5451 vložnih števil. Od 1. januarja t. l. pa do všteti 31. julija t. l., ko gre to poročilo v tisk, je vložnih števil 2510. Skupaj torej 7961 vseh vložnih števil.

To je, ne da bi poudarjali, ogromno delo za eno nastavljeno pisarniško moč in za dva referenta, ki v prostih urah rešujeta za skromen honorar vso korespondenco.

Razumljivo je, da se pri takšnem delu včasih kaj prezre — važnega in odločujočega za člana gotovo ne — ni za zameriti, ker kdor dela, lahko greši, in človek širšega pogleda to razume.

Statistika

Statistika pri Oblastnem odboru je pregledno urejena in po tekočih številkah centralnih članskih števil. Tudi po abecednem redu, kolikor je to mogoče. Tako imamo 31. julija 1939 registriranih 10.520 članov in članic.

Članskih knjižic še nima okrog 4000 članov in članic, ker so pošle, nove se bodo pa izdale po invalidskem kongresu.

Zanimiva je pri statistiki konstatacija, da še živi mnogo staršev (očetov in mater ali samo očetov ali samo mater) padlih bojevnikov v visoki starosti, dočim vojne

invalide kruto pobira smrt radi ran in bolezni, dobljenih v vojni, mnogo je pa temu pripomogel inv. zakon iz leta 1929.

List »Vojni invalid«

»Vojni invalid« je najzvestejši tovariš vsakega člana in članice-naročnika, vez tisočev po vsej Sloveniji in Jugoslaviji, borec, informator, svetovalec vsem, ki ga čitajo z mislijo in z veseljem.

Naročnikov je danes 10.800. Od zadnjega občnega zbora leta 1937 pa do danes je Obl. odbor tiskal 200.600 izvodov »Vojnega invalida«, t. j. povprečno 7000 izvodov mesečno.

Članstvo je na svojih občnih zborih pravilno ocenilo vrednost lastnega lista. Soglasno je povsod dovolilo, da naj od 1. januarja 1940. leta dalje odtegne naročnino za list kar Finančna direkcija od vseh, ki bodo takrat prejimali invalidnino. Ostali člani in članice bodo pa še nadalje točno plačevali naročnino pri svojih sreskih in krajevnih odborih.

Aktiva		Bilanca za leto 1937		Pasiva	
	Din		Din		Din
Blagajna	11.870.35	Središnji odbor	40.—	Podpora Min. soc. politike	20.500.—
Vloge: Vzajemna pomoč	54.774.27	»Vojni invalid«	11.582.45	Štastitika	5.391.—
Mestna hranilnica	51.230.—	Depozit	4.330.75	Glavnica	200.818.62
Ljublj. kredit. banka	8.595.—				
Poštna hranilnica	20.848.38				
Posojila	9.001.47				
Efeti	31.—				
Blago	3.—				
Markice	505.80				
Krajevni odbori	20.030.79				
Dolžniki	4.269.05				
Inventar	3.533.—				
Saldo	57.970.71				
	242.662.82		242.662.82		

Aktiva		Bilanca za leto 1938		Pasiva	
	Din		Din		Din
Blagajna	11.634.25	Središnji odbor	3.115.—	»Vojni invalid«	8.496.46
Vloge: Vzajemna pomoč	28.523.32	Depozit	606.75	Prehodni račun	1.132.—
Poštna hranilnica	4.639.18	Glavnica	142.847.91		
Ljublj. kredit. banka	8.655.—				
Posojila	15.017.85				
Efeti	31.—				
Blago	3.—				
Markice	1.882.40				
Krajevni odbori	22.153.29				
Inventar	3.533.—				
Saldo	60.125.83				
	156.198.12		156.198.12		

Udruženje vojnih invalidov Jugoslavije, Oblastni odbor za Slovenijo v Ljubljani.

Za male oblastne ali velike banovinske odbore

V zadnjem času slišimo često glasove in mnenja, naj bi se v Sloveniji osnovalo več samostojnih oblastnih odborov udruženja vojnih invalidov, predvsem v Ljubljani in v Mariboru. V protitezi pa obstojajo utemeljena mnenja, da obdržimo v Sloveniji močan in enoten banovinski odbor, ki bi bil predstavnik vojnih žrtev iz cele Slovenije. Ker delujem v Udruženju vojnih invalidov neprenehoma že od leta 1929. kot funkcionar raznih krajevnih odborov na bivšem Kranjskem in bivšem Štajerskem in sem v tem času kritično opazoval delovanje naše organizacije, čutim dolžnost in potrebo, da v obrambo naše, v Sloveniji doslej složne in v močno fronto strnjene organizacije, navedem sledeča dejstva:

Z novimi pravili, ki so bila letos sprejeta pri Središnjem odboru v Beogradu, proti glasovom naših zastopnikov iz Slovenije, je bil v Udruženju določen sistem oblastnih odborov, in je s temi pravili določeno, da se ustanovi v celi kraljevini 36 oblastnih odborov. V južnem delu države obsegajo ti odbori često komaj po 3 sreske odbore, ki mnogokrat skupno nimajo toliko članstva, kakor v Sloveniji večji sreski odbor. Čisto razumljivo je, da taki odbori niso dobro fundirani niti organizatorno, še manj finančno, so to komaj življenja zmožne edinice, ki izčrpavajo svojo energijo le s tem, da obdržijo sebe pri življenju in so nesposobne, da bi vodile odločno borbo za koristi svojega članstva. Sistem takih majhnih oblastnih odborov in sedanja pravila dajejo v roke Središnjega odbora v Beogradu vso oblast v Udruženju, z oblastjo pa tudi ves denar, kate-

rega pobirajo finančne direkcije od naših invalidnin v korist celokupnega Udruženja. Naše članstvo v Sloveniji je takoj spoznalo, da so ta pravila napravljena v strogo centralističnem duhu in da zasledujejo vse kaj drugega nego izključno koristi članstva Udruženja. — Članstvo v Sloveniji je na letošnjih občnih zborih krajevnih odborov odločno zavračalo ta pravila, in naročalo funkcijonarjem, da nastavijo borbo za čimprejšnjo spremembo teh pravil, ki naj po spremembi prisvojijo sistem močnih banovinskih odborov in določijo pravično razdelitev rednih dohodkov na banovinske in sreske odbore. Članstvo je v Sloveniji neverjetno hitro spregledalo sedaj uveljavljena pravila Udruženja in jih je radi tega tudi soglasno odklanjalo in zahtevalo spremembo teh pravil. — Ustanovitev več oblastnih odborov v Sloveniji bi se smatralo, da smo pravila z vsemi slabimi določbami gladko sprejeli, in bi bila nadaljnja borba za spremembo teh pravil nemogoča, ali vsaj ne bi imela nobenega uspeha.

V Sloveniji smo imeli doslej en oblastni odbor za teritorij cele Dravske banovine in je imel radi tega značaj banovinskega odbora. Tak odbor je obstajal v Sloveniji že celih 20 let. Ako temeljito in objektivno presvetimo delovanje tega odbora v preteklosti, moramo odkrito priznati, da je bilo njegovo delovanje uspešno in pozitivno. Znano nam je, da so delovanje invalidske organizacije v Sloveniji postavljali za vzgled vsem ostalim pokrajinam v državi. Znano nam je tudi, da je dobro urejena invalidska organizacija v Sloveniji s svojim banovin-

SLUŽBENI DEL

Iz sej uprave Narodnega invalidskega fonda

skim odborom, tiste čase, ko so obstojale v Središnjem odboru v Beogradu same ruševine, vodila sama odločno borbo za ozdravljenje nezonskih razmer v Beogradu in da je s to borbo tudi uspela. Zato lahko imenujemo organizacijo vojnih invalidov v Sloveniji Piemont današnjemu vsedravnemu združenju voj. žrtev.

Poglejmo pa tudi nazaj v polpretekli čas, kako ostro borbo je vodila ravno organizacija v Sloveniji s svojim enotnim odborom za uzakonitev boljšega invalidskega zakona. Izdajala je razne brošure, zainteresirala v invalidskem vprašanju vse slovenske občine, društva in druge ustanove, vodila je časopisno propagando itd. V Beogradu pa je predlagala in dopolnjevala načrte invalidskega zakona in najodločneje nastopala v dosegu pravic svojega članstva. To je bilo v zadnjem času ogromno delo, katerega je mogel izvesti le enoten odbor, za katerim je stalo kot močna vojska enotno in složno članstvo v celi Sloveniji. Ako bi bila organizacija v Sloveniji cepljena v dva brezpomembna oblastna odbora, bi bila izvedba borbe za nov invalidski zakon v takem obsegu popolnoma nemogoča in je v takem obsegu in s takim uspehom ni izvedel niti eden od ostalih oblastnih odborov v državi. Sadeži te složne borbe niso izostali, na svetu je že tako določeno, da se veliki uspehi dosežajo le z brezpogojno složnostjo.

Dosegli pa še z daleka nismo vseh naših zahtev, zato bo potrebna še nadaljna složna borba. Z največjo odločnostjo pa bo potrebno tudi braniti z novo uredbo pridobljene pravice.

Videli smo, da nam je bila enotnost naše organizacije v Sloveniji potrebna za Beograd in nam je donesla koristi, občutimo pa iz dneva v dan, da nam ni nič manj potrebna tudi doma. Bomo kar na grobo in odkrito povedali, da vojne žrtve v Sloveniji niso uvaževane tako kot bi morale biti. Kakšne ostre borbe so potrebne včasih za priznanje čisto majhnih pravic, ki so sicer zakonito okvirjene; šele krepka in enotna organizacija more v borbi doseči to, kar bi posameznik ali nepomembna organizacijska ednica sploh ne dosegla. O tem bi se moglo napisati cela poglavja!

V Sloveniji pa ima organizacija vojnih žrtev še svojo posebno nalogo in ta naloga je, da pribori vojnim žrtvam vrnitev invalidskih domov na Golniku, v Celju in Rogiški Slatini, ki se hočejo odvzeti vojnim žrtvam po dobrih prijateljstvih. Ti domovi so bili kupljeni za denar, namenjen vojnim žrtvam, in so ti domovi še danes zemljeknjižna in dejanska last »Fonda za preskrbo vračajočih se vojakov« — torej vojnih žrtev, praktično pa služijo čisto drugim namenom. Od zahteve, da se nam vrne kar je naše, ne bomo nikdar odstopili. Ravno v tej zadevi pa je enotnost naše organizacije v Sloveniji brezpogojno potrebna, in se ravno pri tej točki pojavijo neprijetne misli, da je nemara le komu potrebno, da udari nevidno po naši skupnosti in dosejani lepi složnosti... Znano je, da je v močni butari zvezane palice nemogoče prelomiti, med tem ko je posamezne in v malih butarah zvezane mogoče prelomiti kar na kolenu. Skoraj je nemogoče misliti, da stoji danes v naših vrstah tak član, ki bi mu ne bila pri sreju krepka enotna in močna organizacija, in ki bi se ne zavedal, kako usodno bi bilo kakršnokoli cepljenje invalidske organizacije v Sloveniji, kajti to bi bil takšen greh, ki bi na mah uničil vso dvajsetletno borbo. Ako pa bi se le zgodilo, da bi se le našel tak član, ki bi delal na tem, da se dosedanja krepka skupnost in složnost invalidske organizacije v Sloveniji razkosa v brezpomembne in za borbo nesposobne edinice, je mogoče domnevati samo to, da je pod vplivom razdornega vetra, ki je zapihal izven Udruženja v nedogledno škodo vseh vojnih žrtev v Sloveniji. To navajam v dober premislek vsem trezno mislečim tovarišem! France Blagofinšek v Celju.

Metlika. Krajevni odbor UVI. v Metliki poziva vse one člane, ki niso še plačali članarine za drugo polovico leta, da isto čim prej plačajo, kakor tudi naročnino za list »Vojni invalid«, drugače jim bo pošiljanje lista s prihodnjim mesecem ustavljeno. Odbor.

5. seja je bila 21. junija 1939. Sklenjeno je bilo, da se glede vprašanja pomožnega osebja pri prvoinštančnih invalidskih sodiščih na podlagi dognanih statističnih podatkov, dosedanje število osebja poveča za 37 novih oseb, v prvi vrsti iz vrst vojnih invalidov, po spisku, ki ga je predložil Središnji odbor Udruženju vojnih invalidov.

Ker se je ugotovilo, da je 25 pomožnih oseb pri nekaterih invalidskih sodiščih preveč, se iste dodeli tistim prvoinštančnim inv. sodiščem, ki imajo premalo osebja. To se mora izvršiti s čim manjšimi stroški, v interesu službe, pri čemer se je treba tudi ozirati na želje posameznikov.

Glede osebja, ki je zaposleno v Vrhovnem invalidskem sodišču, se sklene prositi ministra soc. politike in narodnega zdravja, da odredi, naj se vse to osebje, ki je nastavljeno v breme Narodnega invalidskega fonda, vrne na delo v fondu, a uradniki ministra soc. pol. in narod. zdravja, ki delajo pri Narod. invalid. fondu, da se premeste nazaj v ministrstvo.

Nato se citajo vsi važnejši prispeli predmeti in se sklene, da uprava izvoli iz svoje srede 3 člane, kateri naj prouče ta material in poročajo na prihodnji seji. V principu se osvoji razdelitev dela med člani uprave in vsemi namestniki, ki se udeležijo vsake seje in sodelujejo v delu uprave.

Član uprave, načelnik Ljub. Hofmanovič poroča, da je izdelal načrt za pravilnik o organizaciji in o poslovanju Narodnega invalid. fonda. Ker je pa pravilnik obsežen, seja odloži sklepanje o pravilniku do 26. junija. Do tedaj morajo pravilnik vsi člani proučiti in dati svoje mnenje.

Član uprave, Bož. Nedič poroča, da je ponovno interveniral pri ministru pošte in brzojava glede § 90 uredbe, toč. 1. in je konstatiral dobro voljo ministra, češ, da bo podvzel vse, kar je mogoče, da se čimprej realizira dotična ugodnost. Minister pošte in brzojava bo radi tega delegiral svojega zastopnika, da sporazumno z upravo fonda in z delegatom ministra fininc preštudirajo to vprašanje in dajo konkreten predlog za upeljavo invalidskih znamk v korist dohodkov za vojne žrtve.

Pri pregledovanju prvih prošenj glede izdajanja kartin in bifejev osebam, ki so zaščitene z invalidsko uredbo in udruženja vojnih invalidov, na podlagi § 39 uredbe, je seja načelno sklenila: vojni invalidi, ki to ugodnost potem, ko dobijo rešitev Narod. inv. fonda (§ 38, točka 4), morajo plačati v korist fonda 10% od najemnine objekta v korist vojnih žrtev, in to za ves čas, dokler uživajo to ugodnost. Če bi pa dobila ugodnost oseba, ki ni vojni invalid, mora plačati 20% od najemnine Narod. invalid. fondu v korist vojnih žrtev. Sklene se obvestiti o tem pristojna ministrstva in banske uprave s prošnjo, da obvestijo podrejene organe, ki izdajajo dovoljenja in ugodnosti po § 39, točka 2, 4 in 5.

Ker so začele prihajati prošnje za posojila iz sredstev fonda, a pravilnik, ki ga predvideva § 64 uredbe, točka 2, še od ministra soc. pol. ni izdan, se sklene, da se po »Ratnem Invalidu« (in »Vojnem Invalidu«) obvestijo prizadeti, da naj ne vlagajo takih prošenj, dokler ne izide pravilnik.

6. seja je bila 23. junija 1939. Reševalo se je nove prošnje za kopalški zdravljenje oficirjev-invalidov in je odobrena denarna podpora, ki se izplača takoj.

Na prošnjo ortopedskega zavoda v Beogradu se dovoli a conto 200.000 din, ki se imajo izključno porabiti za nabavo materiala in za izdelavo protez, za izplačila delavcem, ki so pri tem potrebni. Poleg tega se odobri ortopedskemu zavodu v Beogradu 10.000 din za podporo siromašnim vojnim invalidom, ki se sme posameznemu izdajati do 100 dinarjev in to tistim, ki so zelo siromašni.

Ker so vložene že prve prošnje za dovolitev izkoriščanja raznih avtomatov (po § 39, točka 3 pod 9), se načelno

sklene, da se prošnje vzamejo v pretres, ko se izdela pravilnik, ki bo na podlagi § 39, točka 4, obsegal način izkoriščanja vseh ugodnosti, ki jih predvideva uredba.

Član uprave, načelnik Hofmanovič poroča, da so končana vsa dela v Invalidskem domu v Našicah, ki je popolnoma moderno urejen. V njem je lahko stalno 40—45 vojnih invalidov po § 65 uredbe. Seja sklene, da se po »Ratnem Invalidu« (in »Vojnem Invalidu«) pozovejo vsi, ki žele v Invalidski dom, da vložijo svoje prošnje in morajo o tem obvestiti svoje organizacije UVI.

Po vprašanju dajanja denarnih podpor iz sredstev Narod. invalid. fonda, se je po debati sklenilo, da se denarna podpora v tem letu daje le v izjemnih slučajih na način, kakor se je dajala dosedaj. Treba namreč upoštevati velike materijalne stroške, ki so zvezani z izvajanjem nove uredbe in katere mora trpeti fond, posebno v tem prvem letu svojega dela.

Pogoji za dajanje kakšne podpore in način, kako se prošnja vložijo, bodo objavljeni v »Ratnem Invalidu« (in v »Vojnem Invalidu«).

7. seja je bila 26. junija 1939. Sklene se odobriti nastavitve osebja pri nekaterih invalidskih sodiščih, ki jih je že prej nastavil minister soc. politike in ki so zaščiteni z invalidsko uredbo.

Citajo se prošnje za nujno denarno podporo, katerim uprava po zaslišanem referatu v omejenem številu ugodi.

Načelno se debatira o načrtu pravilnika o organizaciji in poslovanju Narod. invalid. fonda. K debati se oglašajo vsi navzoči člani uprave in namestniki. Prevladujejo mišljenja, da treba celokupnemu poslovanju dati in zagurati elastičnost in na tej podlagi treba tudi urediti organizacijo fonda. Poleg rednih dolžnosti fonda, ki se v glavnem nanašajo na zaščito osebnih pravic vojnih invalidov in ostalih žrtev vojne, je z novo uredbo dana fondu tudi skrb za izboljšanje posameznih koristi vseh oseb, zaščiteneh z uredbo. S tem je zagotovljena fondu široka inicijativa v poslovanju, posebno na gospodarskem polju. V zvezi s tem se je razpravljalo o sodelovanju fonda z Udruženjem vojnih invalidov preko njegovega Središnjega odbora. Poudarilo se je pri tem, da mora tako sodelovanje biti čim iskrenejše.

Posebno se je poudarjalo na to, da se v okviru Središnjega odbora UVI. za celokupno Udruženje UVI., a s pomočjo Narod. invalid. fonda, pristopi k realizaciji vseh ugodnosti, ki so predvidene po novi uredbi.

Po vsej tej debati se sklene, da bo uprava na prihodnji seji nadaljevala s pregledovanjem pravilnika v posameznih točkah.

8. seja je bila 30. junija 1938. Sklene se ugoditi prošnji Protezne delavnice v Ljubljani, ki prosi za 100.000 din za najpotrebnejše potrebsčine za izdelovanje protez in delavske plače.

Nadalje se odobri prošnja za zdravljenje vojnih invalidov v Ribarskoj banji v znesku 25.000 din.

Čita se referat o došli prošnjah za nujno denarno pomoč, ki se odobri za najnujnejše dokazane slučaje.

Odobrena je kopalška podpora prošnj oficirjev-invalidov.

Sklenjeno je, da se prosi ministra soc. politike, da se 6 oseb, ki so dosedaj zaposlene v ministrstvu, dodeli Vrhovnemu invalidskemu sodišču in prevedejo v breme Narod. invalid. fonda.

Odobreni so izdatki za nabavo pisarniških potrebsčin.

Nadaljuje in v načelu konča se debata o načrtu pravilnika za organizacijo in poslovanje Narod. invalid. fonda, a v posameznih točkah do § 15.

Pri prihodnji seji se bo po rešitvi tekočih poslov ta debata nadaljevala.

Ljubljana. Sreski odbor Ljubljana obvešča svoje članstvo, da bo društvena pisarna od 1. do 11. avgusta t. l. zaprta, ker bo imel tajnik svoj dopust.

Maribor. Sreski odbor UVI. poziva vse člane oziroma naročnike, ki še niso poravnali članarine odnosno naročnine za list »Vojni invalid«, da isto čimprej poravnajo, sicer se jim bo nadaljnje pošiljanje lista ustavilo. Torej tovariši in tovarišice, ne pozabite poravnati in se zavedajte, kaj je v sedanjih dobi naš list »Vojni invalid«!

Žiri. Krajevni odbor UVI. poziva vse člane, ki nimajo plačanega lista »Vojni invalid« za naprej, to je do konca leta, da to čimprej store, ker je ta list naše službeno glasilo in bo vsak obveščen le potom lista o vseh naših zadevah in potrebah. Vsem tistim pa, ki ne bodo poravnali naročnine, se jim bo list ustavil, potem pa ne bodo nič vedeli, kar bo marsikateremu škodovalo.

Zagorje. Uprava Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov vabi svoje člane na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo 6. avgusta 1939 ob 9. uri v prostorih g. Rancingerja v Zagorju. Na sestanku se bodo dala navodila in smernice našim delegatom, kako ji je nastopati na občnem zboru Oblastnega odbora v Ljubljani, kateri se bo vršil v prvi polovici meseca avgusta t. l.

Črnomelj. Sreski odbor UVI. sporoča svojemu članstvu, da uraduje samo vsak četrtek od 8. do 12. ure dopoldan v pisarni predsednika tov. Tajnerja. Člani, ki bi hoteli opraviti pri Udruženju izven za to določenih ur, jim to ne bo mogoče. V dvomljivih stvareh se posvetujte s svojimi občinskimi poverjeniki, ki bodo potem vaše želje povedali pri Udruženju in opravili lahko več stvari skupaj. Na ta način vam ne bo treba hoditi za vsako malenkost k Udruženju, pa boste na ta način prihranili delo sebi in nam. S tovariškimi pozdravi Odbor.

Vel. Lašče. Krajevni odbor UVI. v Velikih Laščah opozarja, da se v teku meseca avgusta zglaste vojne žrtve (invalidi, vdove, starši padlih) iz občin Vel. Lašče in Videm-Dobropolje, in sicer oni, ki prejema invalidnino ali pa so že po novi uredbi prešli sklepe, da so zaščiteni in jim je priznana invalidnina. — Ko je tov. predsednik prijavil po uredbi meseca februarja in marca, ni vsled pomanjkanja časa popisal dotičnih, za katere je delal prijave, ampak samo tisto, kar je bilo za prijavo nujno potrebno. Vsak naj prinese sliko in invalidske listine s seboj. Članom, katerih popisnice so izpolnjene, ni treba zglasiti.

Litija. Potrebno je, da naše glasilo tudi enkrat spregovori nekaj o razvoju naše organizacije, ki obstoji komaj tretje leto, pa je vendar pokazala lep napredek. To je želelo vse članstvo na občnem zboru, ki se je vršil v nedeljo 16. julija t. l. ob 10. uri pri Grčarju v Ustju—Šmartno. Prostorna soba je bila polno zasedena od bližnjih in daljnih članov in članic, katerih organizacija šteje nad 100, pa še vedno pristopajo.

Namesto slepega predsednika tovariša Melhiorja Grošlja je vodil občni zbor podpredsednik tov. Robar, tajnik in blagajnik tov. Volk pa je podal izčrpano poročilo o delu, ki je ob požrtvovalnosti vseh odbornikov uspešno in vredno pohvale. Članstvo je pri razrešnici to tudi izrazilo. Na splošno željo je ostal po večini stari odbor in sicer sledeči tovariši: predsednik Grošelj Melhior, tajnik in blagajnik Volk Josip, odborniki pa tov.: Drnovšek Franc, Vavtar Ivan in Nograšek Josip; namestniki tov.: Sluga Filip, Sirk Martin in Marn Ivan Nadzorni odbor tov.: Bizjak Franc, Pevec Martin in Groznik Rozalija; namestnika: Dečman Antonija in Vozelj Alojzij. Delegata tov.: Volk in Robar.

Delegat O. O. je bil tov. Tome iz Ljubljane, ki je podal zanimivo poročilo o novi organizaciji in o vseh važnih zadevah našega vprašanja.

Vojne vdove so kritizirale, da nimajo po novi uredbi nobenega zboljšanja invalidske podpore in da je bilo življenje njihovih mož več vredno kot druge žrtve.

Tudi je bila izražena zahteva, da bi Okrožna invalidska sodišča ter Vrhovno sodišče pospešila prevajanje, da ne bo tako kot prejšnja leta.

Dvignjen je bil končno protest proti temu, da se v škodo vojnih žrtev podeljuje nove nepotrebne trafike, zato naj monopolska uprava v bodoče gleda res samo na zaščitene osebe, ne pa na nezaščitene trgovce.